

Krajanské informace

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice

Náměty a příspěvky:

e-mail: RadkaHej@gmail.com

Fax: 012 5482765

poštovní adresa: Krajanské informace, PostNet suite 166, Private Bag X11, Halfway House, 1685

Vážení a milí krajané,

V Jihoafrické republice udeřila třeskutá zima a v Republice české je nádherné a teplé léto. Červenec je tradičně měsícem, kdy většina z nás nejraději navštěvuje rodnou vlast. Čas dovolených nás ale nemůže odradit od vydání dalšího čísla, a tak děláme co můžeme, abychom vás obdařili „nějakým tím čtením“.

Začínáme jako vždy Zprávami a hned po nich si nazapomeňte přečíst také Inzeráty / Oznámení, protože je tam několik novinek.

V jihoafrických a českých městech se zajedeme podívat do Polokwane, v Etiketě si rozšíříte obzor o všechny možné formy společenských podniků a zjistíte, že koktejl není banket. Čísla a údaje tentokrát pojednávají o českém průmyslu, především o jeho transformaci po roce 1989 a v Češtině jsme se dostali k posledním a zároveň nejlehčím z vyjmenovaných slov, a to známému „brzy, jazyk, nazývat se Ruzyně“, takže dnešní cvičení jistě zvládnete levou zadní a bez chyby.

Za další příspěvek mockrát děkujeme našemu stálému dopisovateli, panu Martinovi Slavíkovi, který se s námi podělil o velmi zajímavý článek o přepólování zeměkoule. Text je mírně vědeckého ražení, na své si tedy přijdou zejména milovníci problematiky budoucnosti naší planety.

Osobnosti jsou věnovány hudebnímu skladateli Leoši Janáčkovi. V Receptech několik sýrových pochoutek, v zápětí humorné perličky ze školních lavic a v Zajímavostech tentokrát skutečná perla – originální výstava záchodů na zámku v Jindřichově Hradci. Téma neopustíme ani ve Zdraví, kde se budeme zabývat zácpou. A konečně v kultuře vás pozveme do kina na Pana Poppera a jeho tučňáky.

Ať jste kde jste, v zimě nebo v létě, pod peřinou nebo na pláži, přejeme vám příjemné počteníčko.

Vaše redakce

Výběr zpráv (červen 2011)

***ČR je novým členem Rady OSN pro lidská práva**

Česko se na tři roky stalo členem Rady Organizace spojených národů pro lidská práva. Dostatečný počet hlasů získalo již v prvním kole volby, když se pro něj vyslovilo 148 ze 191 přítomných členských států.

Česká republika do rady kandidovala ve východoevropské skupině, do níž patří. O dvě volná místa se spolu s ní ucházelo ještě Rumunsko a Gruzie. Nakonec jako druzí uspěli Rumuni, kteří získali 131 hlasů. Pro zvolení bylo potřeba 97 hlasů. Gruzie jich nakonec dostala 89.

Úkolem rady je prosazovat a chránit lidská práva ve světě. Česko, jež ve své zahraniční politice na lidská práva klade velký důraz, se chce zaměřit na několik priorit. Hodlá například prosazovat, aby se do rady nedostávaly země, jež samy lidská práva porušují. Chce také, aby rada adekvátně reagovala na případy porušování lidských práv. Mezi další priority patří svoboda projevu či zákaz mučení. Volbě předcházela několikaměsíční ofenziva české diplomacie jak v New Yorku, kde OSN sídlí, tak ve světě. Stovky jednání nakonec přinesly kýžený úspěch a daly zapomenout na neúspěšnou českou kandidaturu do Rady bezpečnosti OSN v roce 2007. Česko tehdy prohrálo s Chorvatskem.

Česko by se nyní chtělo podílet na zlepšení fungování rady pro lidská práva, která je často kritizována kvůli tomu, že v ní zasedají státy porušující lidská práva. Nyní je tak například členkou rady Kuba. Podle českých diplomatů se ale pohled na radu mění, když je stále více vnímána jako orgán přímo ovlivňující zahraniční politiku. Její postoj k Libyi otevřel cestu k rezoluci Rady bezpečnosti OSN, která umožnila letecký zásah na ochranu civilistů v zemi.

O členství mělo Česko zájem už před třemi lety, ale v té době nechtělo soutěžit se Slovenskem, které se tehdy členem sedmačtyřicetičlenné rady stalo. Slovensku, které spolu s Ukrajinou nyní v radě končí, Česká republika v roce 2008 pomohla ke zvolení tím, že svou kandidaturu stáhla.

*** Před 130 lety otevřela Libuše Národní divadlo**

Repertoár Národního divadla nabízí řadu představení. Jen jedno ale drží unikát prvního, které se na prknech Národního divadla kdy odehrálo. Tím představením je slavná opera Bedřicha Smetany Libuše. Národní divadlo otevřela 11. června 1881.

Zbořením provizorní Boudy v roce 1789 a uzavřením Kajetánského divadla roku 1847 přišlo české divadlo o svůj svatostánek, své jeviště. Česky nebylo kde hrát, jediným možným prostorem bylo Nosticovo-Stavovské divadlo. Zde se ale hrálo převážně německy, čeština přicházela v úvahu pouze v neatraktivních dopoledních hodinách.

Vzniklou situaci bylo třeba řešit. Roku 1844 byla z podnětu hrdých vlastenců Františka Palackého, Františka Ladislava Riegra a Ladislava Pravoslava Trojana uspořádána veřejná peněžní sbírka s cílem postavit kamennou budovu českého divadla - Národního divadla.

Položení základních kamenů

Základní kámen k Národnímu divadlu měl být původně dovezen pouze z hory Říp, nakonec se jich ale sešlo podstatně více. První dorazil do Prahy z Radhoště 5. května 1868, pak následovaly kameny z Blanska, Trocnova, Buchlova, Vyšehradu a dalších míst naší země.

16. května proběhla obrovská veřejná slavnost, při které došlo k položení základního kamene, či spíše kamenů. Podle dobových záznamů se historické události zúčastnilo pravděpodobně až 150 000 lidí.

Otevření Národního divadla bylo naplánováno na 11. června 1881 na počest sňatku korunního prince Rudolfa se Stephanieí Belgickou. Princ o přestávce osobně vyjádřil svůj velký obdiv přímo v sále přítomnému Bedřichu Smetanovi, avšak v průběhu druhého jednání představení z neznámých důvodů opustil.

Další zajímavostí je, že 11. června nebylo divadlo ještě zcela dokončené. Po skončení obřadu bylo opět uzavřeno, aby mohly být provedeny zbývající instalační práce.

Mistrovské dílo Bedřicha Smetany

Libuše je zpěvohra o třech jednáních, která se dodnes velmi často objevuje na repertoáru nejen Národního divadla.

Autorem libreta je Josef Wenzig, který ji původně napsal německy a do češtiny musela být teprve přeložena Ervinem Špindlerem. Přesto, po vzájemné dohodě mezi ním a Smetanou, zůstalo Špindlerovo jméno utajeno a v divadelních programech dodnes nacházíme pouze jméno Wenzig.

Bedřich Smetana, jeho opera Libuše zahájila provoz Národního divadla

Námětem k opeře se stala legenda o kněžně Libuši, která je zmiňována již v Kosmově kronice z 12. století. Podle pověsti je to první, avšak historicky nedoložená česká kněžna. Byla dcerou soudce Kroka a manželkou Přemysla Oráče. O jejích věšteckých schopnostech padla zmínka dokonce již v Kristiánově legendě koncem 10. století. Ženské jméno Libuše v sobě nese význam milovaná.

Když po zničujícím požáru Národního divadla 12. srpna 1881, který byl považován za národní tragédii, bylo divadlo opět otevřeno (18. listopadu 1883), byla to opět Smetanova Libuše, která zahájila další etapu Národního divadla.

***Z vesmíru dorazila první fotografie krtečka v raketoplánu**

Z oběžné dráhy dorazila první fotografie s legendárním krtečkem z českých dětských televizních seriálů, který v současnosti cestuje s americkými astronauty v raketoplánu Endeavour.

Krteček ve vesmíru na ramenou astronauta Andrewa Feustela

Postavička vytvořená Zdeňkem Millerem je na snímku na ramenou Andrewa Feustela, kterého s Českem pojí příbuzenské vztahy. Český maskot se v americkém raketoplánu dostal na oběžnou dráhu díky tomu, že Feustelova manželka Indira je po matce českého původu. Manželovi ho doporučila proto, aby svým letem pomohl vzbudit u dětí a mladých lidí v Česku zájem nejen o kosmonautiku, ale také o další technické obory.

Krteček musel být nehořlavý

Krtečka vyrobila americkému astronautovi "na míru" Moravská ústředna Brno.

Podle jeho pokynů musel být lehký a nehořlavý. Na Moravě tedy zhotovili asi 20 centimetrů velkého maňáska, který tyto požadavky splňuje. Krteček se do Česka po své vesmírné pouti s kolegou Feustelem vrátí a podnikne přednáškové turné.

Astronaut Feustel už s sebou na minulou misi k Hubbleovu vesmírnému teleskopu vzal sbírku básní Jana Nerudy Písně kosmické. Po návratu s nimi přijel do Prahy, věnoval je Astronomickému ústavu Akademie věd a vystoupil v českých městech.

Raketoplán Endeavour odstartoval 16. května. Na ISS vynesl například štít proti mikrometeoritům či zásobu náhradních dílů, ale hlavním nákladem je magnetický spektrometr. Zařízení v hodnotě dvou miliard dolarů (34,5 miliardy korun) bude ve vesmíru pátrat po antihmotě a takzvané temné hmotě. Výsledky měření by měly dát vědcům lepší představu o tom, jak vznikl vesmír.

***Karlovarské oplatky jsou chráněné Unií, i přes protesty Němců**

Karlovarské oplatky i Karlovarské trojhránky mají chráněnou značku Evropské unie. A to i přes velké protesty z Německa a Rakouska. Sedm let trvající úsilí českých diplomatů a expertů tak skončilo. Po právu tak zůstanou i nadále českou specialitou

Evropská ochrana českých výrobků je dobrým nástrojem nejen pro ochranu proti zneužití, ale i pro marketing při získávání cizích trhů.

Proti chráněné značce protestovalo Německo a Rakousko, jejichž výrobci používají německou verzi názvu "Karlsbad Oblaten". Snaha české vlády o ochranu geografického názvu se nelíbila zejména sudetským Němcům, jejichž krajanská sdružení si na oplatky také dělala nárok.

Brusel nakonec rozhodl, že po dobu pěti let budou moci být používány i německé názvy.

O ochranu zeměpisného označení pro Karlovarské oplatky a Karlovarské trojhránky požádala Česká republika už na podzim roku 2004, tedy krátce po vstupu do Evropské unie, ale úspěchu se dočkala až letos 26. května.

Evropská unie eviduje asi tisíc produktů s chráněným označením. Zhruba tři desítky z nich jsou z České republiky

Karlovarské oplatky a Karlovarské trojhránky se zařadí například po bok Mariánskolázeňských oplatek, Štramberských uší, Hořických trubiček, Pardubického perníku i Žateckého chmele.

Už dříve byl zařazen na seznam výrobků chráněných Evropskou unií také Karlovarský suchar, který patří společně s lázeňskými oplatkami k nejznámějším karlovarským výrobkům.

Karlovarské oplatky

Jejich výroba má dlouhou tradici, v Karlových Varech se prokazatelně vyráběly přibližně od poloviny 18. století.

Tato lehce stravitelná specialita s dietním charakterem byla doplňkem jídelníčku lázeňských hostů.

Po roce 1948 byla sice výroba dočasně přenesena i na jiná místa v okolí Karlových Varů, vždy však zůstala v regionu.

V roce 1989 se výroba navrátila k osvědčené tradici a nyní se Karlovarské oplatky vyrábí výlučně v Karlových Varech.

***Večerníček odešel: Umřel jeho otec Simon (†82)**

Ve věku 82 let zemřel 19. května v Čerčanech po dlouhé těžké nemoci skladatel, dramaturg, dirigent a klavírista Ladislav Simon, autor znělky televizního Večerníčku .

Jeho melodie provázela dětství většiny Čechů. Večerníček stoupající po schodech a rozšafně mávající kloboukem za zvuku okouzující hudby byl především jeho dílem. Ta se z obrazovek ozývá každý večer už více než čtyři desítky let.

Absolvent klavírní školy pražské konzervatoře a AMU Ladislav Simon patřil k těm vzácným osobnostem současného českého umění, které se dokázaly významně prosadit v oblasti skladatelské a interpretační i v aktivitách dramaturgických, režisérských a hudebně-organizačních.

Umělecký záběr Ladislava Simona byl obdivuhodný - jako skladatel je podepsán pod dlouhou řadou komorních, symfonických, hudebnědramatických a jazzových kompozic i pod několika stovkami titulů scénické hudby k televizním inscenacím.

Více než jedenáct let působil jako skladatel, dirigent a šéf činoherního orchestru v pražském Divadle na Vinohradech, poté přenesl své skladatelské, dirigentské a dramaturgické působení do Národního divadla v Praze, kde zakotvil na plných dvaadvacet let. Ve stejné době se věnoval též jako pedagog hudební teorii na pražské a ostravské konzervatoři.

Simon byl rovněž významným členem zakládajícího týmu Československé televize, zakladatelem prvního československého studia pro elektronickou hudbu v Praze a spoluzakladatelem Pražské komorní filharmonie. Od roku 1996 byl šest let ředitelem Divadelní a literární agentury.

***Zemřel arcibiskup Otčenášek (†91)**

V pondělí 23.5. večer v Hradci Králové skonal arcibiskup Karel Otčenášek (†91).

Pohřeb se konal v hradecké katedrále svatého Ducha.

Otčenášek byl důležitou osobností víry za totality – v roce 1950 byl bez státního souhlasu vysvěcen na biskupa a v následujících letech vězněn pro vlastizrada.

Ačkoliv byl v době »Pražského jara« rehabilitován, biskupství se mohl ujmout až po roce 1989. „Patřil k výrazným postavám, jeho hlas jako kněze i jako občana byl vždy silně slyšet,“ zdůraznil v kondolenci prezident Václav Klaus. Biskup Karel Otčenášek byl legendární postava. Když ho v roce 1950 vysvětili ve 30 letech tajně na biskupa, byl nejmladším biskupem na světě. Odseděl si 11 let v komunistickém vězení. Nakonec se po pádu komunismu uvedení do svého úřadu dočkal.

Biskup Otčenášek se narodil ve stejném roce jako papež Jan Pavel II., v roce 1920. Měli i stejné křestní jméno Karel, což Otčenášek rád připomínal. Patřil k takzvané římské generaci, která už téměř celá odešla. Byli to lidé, kteří těsně před válkou přišli studovat do Říma a kdyby nenastoupili k moci komunisté, byli by z nich vesměs vysocí hodnostáři a slavní vědci. Často ale místo toho skončili ve vězení.

Pražáci znají svérázného týnského faráře Jiřího Reinsberga, studenti teologie zase Františka Kotalíka, zatrpklého podivína a znalce několika desítek světových jazyků. Patřil k nim i chartista Josef Zvěřina a také Karel Otčenášek.

Protože se církev po komunistickém převratu obávala, že dojde na pronásledování, vysvětila tajně několik kněží na biskupy. Patřili mezi ně i Karel Otčenášek a pozdější pražský kardinál František Tomášek. Otčenášek byl za takzvanou vlastizrada v letech 1951–1962 komunistickým režimem vězněn. Vlastizrada spočívala právě v jeho tajném vysvěcení na biskupa, což bylo z hlediska komunistů nezákonné.

Když ho pustili z kriminálu na amnestii, pracoval jako dělník v mlékárně v Opočně. Vypráví se četné historky o tom, jak příjížděly zahraniční delegace a chtěly vidět biskupa, načež přišel

muž v montérkách. V jednom komentáři Svobodné Evropy zazněla věta: Polibte mlékařův prsten, je to váš biskup.

Litoměřický biskup a pozdější kardinál Štěpán Trochta čistil zase ve vězení žumpu a na něj se zase jezdily dívat delegace soudruhů, aby bylo vidět, jak se rázně bojuje s přežitky. Ani v roce 1968 se Otčenášek nedočkal nástupu na trůn hradeckého biskupa, pro který byl papežem určen. To mohlo nastat až na podzim 1989.

Čím Otčenášek vynikal, byla jeho povaha. Zní to jako hodně otřepaná fráze, ale měl rád lidi. Osobně byl skromný jako světec, i když bylo patrné, že má rád i jakousi církevní okázalost. Bylo to pochopitelné, celá desetiletí žil ve faktickém vyhnanství na faře v severočeských Trmicích a komunisté ho ponižovali.

Po příchodu do Hradce Králové byl postaven před úkoly, které by složily i nadaného manažera. Tím Karel Otčenášek nebyl. Čeští biskupové dokonce absolvovali jakési zahraniční školení, jak se mají věci efektivně řídit, ale výsledek nebyl valný. Jeden ze školitelů řekl tehdy: „Ten Otčenášek, on je takový Švejek, ne?“ V tom dobrém to byla pravda. Biskup byl velmi neideologický a s některými věcmi si hlavu nelámал.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Inzeráty/Oznámení

Vážení krajané,

reagujeme na váš zájem o výuku českého jazyka v Kapsku. ZÚ v Pretorii ve spolupráci s lingvistkou Radkou Hejmalovou-Millar připravují Seminář českého jazyka v Kapském Městě. Seminář bude rozdělen na dvě části - pro děti a pro dospělé, případně dále podle úrovně znalosti češtiny zájemců. Uspořádání akce bude záviset především na počtu zájemců. Zájemci se mohou hlásit na adrese RadkaHej@gmail.com.

Ve svém e-mailu uveďte, prosím, jméno, jde-li o dospělého nebo o dítě, u dětí také věk, a znalost českého jazyka (například: "česky neumím vůbec"; "česky rozumím, ale neumím česky číst a psát"; "česky mluvím plynule, chci se zdokonalit ve čtení a gramatice"; "chci si jen oživit českou gramatiku";.....).

Další údaje budou upřesněny později.

Děkujeme a těšíme se na spolupráci a na shledanou.

- **Určitě si nenechte ujít vystoupení pana Justina Krawitze. To nejbližší se bude konat 26. července 2011 ve 20:15 v Baxter Recital Hall v Kapském Městě.** Jde o klavírní recitál. Program zahrnuje první sonátu česko-amerického skladatele Karla Husy, se kterým pan Justin vloni na tomto velkém díle spolupracoval a také tuto sonátu ve stejném roce Český rozhlas v Praze natočil. Vstupenky je možné zakoupit předem přes Computicket nebo u pokladny na místě.
- **Veronika Botur hledá manžele Manolu a Vladislava Vespalkovi.** Manželé Vespalkovi žili zhruba před 12 lety v Pretorii a potom se měli vrátit zpět do Prahy. Prosím o jakékoli informace o nich. Kontaktujte mě na e-mailové adrese verunka2847@hotmail.com. Děkuji.

- **Prodám:**
TOJAN Elliptical Trainer SOLO 200 – posilovač dolních končetin takřka nepoužitý. Cena: ZAR 1 000 a odvoz.
Karel Vaňas, 0825731698
- **Pan Jiří Čermák hledá svého bratra Radka Čermáka**, narozeného dne 19. 11. 1967 v Kladně, který v roce 1998 odešel do JAR. Pana Jiřího Čermáka lze kontaktovat na adrese: PS 2/B-3, 713 02, Ostrava

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce. Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, phone 011 4682175, e-mail RadkaHej@gmail.com
Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, phone 011 4682175, e-mail RadkaHej@gmail.com

Naučte se šít jako profesionálové a oblekejte se podle svých představ.

KURZY ŠITÍ pro začátečníky i pokročilé

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů.

Najdete nás v Centurion.

VOLEJTE 0834484795 – Petra

- **Villa Klara B&B** nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.
Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)
Pokoje mají WiFi spojení.
Pro více informací navštivte naši webovou stránku www.villaklara.co.za
Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513. Denně od: 08:00 do 17:00.
At Villa Klara, the customer always comes first.

JIHOAFRICKÁ a ČESKÁ MĚSTA

POLOKWANE (PIETERSBURG)

Slovo Polokwane znamená „bezpečné místo“, ovšem v našem případě je to také hlavní město provincie Limpopo a největší a nejvýznamnější jihoafrické město severně od provincie Gauteng s úctyhodným počtem obyvatel – 500 000. Stále je často nazýváno svým původním jménem Pietersburg. Během MS ve fotbale v loňském roce bylo Polokwane jedním z hostitelských měst turnaje.

Historie

Novodobí objevitelé Jižní Afriky, pod vedením pana Andriese Potgietera založili asi 100 km severozápadně od dnešního Polokwane osadu Zoutpansbergdorp. Díky trvalým neshodám s místními domorodými kmeny však toto místo muselo být nakonec opuštěno. V roce 1886 bylo tedy založeno nové sídlo, které dostalo jméno Pietersburg podle dobyvatele Petrusa Jacobuse Jouberta. Vznikající město bylo významným sídlem pro 4000 burských žen a dětí v době anglo-burské války. Status města byl Pietersburgu udělen až 23. dubna 1992 a 25. února 2005 bylo město přejmenováno na Polokwane – jméno, kterým město od samého začátku nazývali domorodí obyvatelé mluvící řečí Northern Sotho.

Muzea, monumenty a památníky

- Bakone Malapa Northern Sotho muzeum pod širým nebem – je zaměřeno na ukázky tradičního i moderního života lidí Bakone. Centrum muzea tvoří typická tradiční vesnička, která je stále trvale obývána členy kmene Bakone. Turisté zde tak mohou poznat život kmene hned z první ruky. Součástí muzea jsou také různá archeologická naleziště, kde jsou k vidění nálezy z doby železné a bronzové a také malby na kamenech, které se datují 1000 l. př. n. l.
- Eersteling Monumenty – monument zasvěcený prvnímu zpracování zlata.
- The Irish House – historický dům, který dnes slouží jako muzeum.

Další turistické zajímavosti

Polokwane je významným střediskem ekoturismu. Je zde Bird and Reptile Park, ve kterém mohou návštěvníci zhlédnout více než 280 druhů ptáků. Kolem Polokwane je také několik zajímavých přírodních rezervací s velkým množstvím divokých afrických zvířat, ptáků a rostlin a člověkem zatím nedotčené divočiny.

Moletzie Bird Sanctuary se zabývá ochranou ohroženého ptačího druhu kapského supa.

V Modjardji Rainforest si návštěvníci mohou prohlédnout na světě největší sbírku původních kapradin.

Polokwane má také rozsáhlou galerii, která jistě stojí za návštěvu a město je známé skutečností, že jeho veřejná prostranství zbobí více soch než můžeme najít v kterémkoli jiném jihoafrickém městě.

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

ETIKETA

Koktejl není banket

Kdosi prohlásil, že společnost je zábavná hra, která se prolíná celým životem. Všechny společenské podniky mají svá závazná psaná i nepsaná pravidla. Proto jim patří další, třetí díl našeho Průvodce. Hned na začátku je třeba říct, že nejčastějším podnikem ze všech je recepce - kde si hosté nabírají jídlo sami. Největší slavnost z nich je banket, servírovaný číšníky.

Napřed přijde pozvání

Po stanovení data, místa konání a výběru zvaných se hostitel rozhoduje o způsobu pozvání - to je buď ústní, nebo písemné. Výběr hostů nevypadá dost možná složitě, ale měla by se mu vždy věnovat velká pozornost. Pozvání se zasílá na tištěných kartičkách na kvalitním papíře (formát pohlednice). Na společenskou akci se zve jen konkrétní okruh adresátů, a to nejméně s desetidenním předstihem. Na písemnou pozvánku se odpovídá písemně nebo telefonicky. Ústní pozvání se dává také s desetidenním předstihem, i tady se host informuje o tom, zda je vítán sám, nebo s doprovodem.

Tipy:

- Nehodí se neoznámít, zda se akce účastníte. Při odmítnutí uveďte důvod.
- Pozvánka se vztahuje jen na 1 osobu, bez doprovodu. Běžné je v Česku uvedeno „s manželem“, „s manželkou“. Ještě vhodnější je uvést: s doprovodem, vyhnete se tak případným faux pas, kdy dotyčný třeba ovdověl nebo žije s partnerem/partnerkou a nikoliv v manželském svazku, případně má jinak uspořádané rodinné poměry.
- Na pozvánce hledejte také doporučený společenský úbor, v levém dolním rohu. Není tam? Pak oblečení volíte s citem sami.
- Na mnoha pozvánkách je uvedeno RSVP, což znamená Répondez s'il vous plaît - Odpovězte prosím, tudíž prosím opravdu potvrďte svoji účast.

Formy společenských podniků:

Banket

Společenská akce při významné události, s velkou hostinou s tabulí. Nedílnou součástí tabule jsou jmenovky, malé obdélníkové kartičky se jmény hostů, na jmenovku patří pouze jméno a příjmení, akademický titul není třeba. Hosty, usazené někdy také kolem kulatých stolů, obsluhují číšníci. U diplomatů a hlav států je potřeba uvést před jménem J. E. (Jeho Excellence). Banket je nejslavnostnější forma stolování, proto se používá též o svatbách. Jídlo o několika chodech je servírováno výhradně číšníky.

Bowle

Jde o akci, která se odehrává většinou na zahradě, nejčastěji po večeři v hlavní roli se stejnojmenným nápojem. Ten může být i nealkoholický - takže vhodný i pro děti - na jejich malé velké slavnosti. Dospělí si mohou dopřát víno, pozor ale, do nejrůznějších ovocných bowlí jej naléváme až před hosty.

Buffet-lunch, Buffet-dinner

Slavnost v čase oběda nebo večeře, s méně formálním rázem, bez zasedacího pořádku. Hosté se sami obsluhují u bufetových stolků, kde jsou připravena studená i teplá jídla. Velmi se podobá rautu nebo recepci - s tím rozdílem, že zde jsou k dispozici stoly a židle.

Čaj o páté (Five O'Clock Tea), Tea at five

Koná se odpoledne, nejčastěji od 16 či 17 hodin. Účastní se ho většinou pouze dámy, trvá hodinu až dvě, obsluhuje buď personál, nebo čaj nalévá paní domu. Při čaji o páté by se měl používat kvalitní čajový a kávový servis a barevné prostírání. Tradice je doposud živá ve Velké Británii.

Číše vína

Společenský podnik, který se může konat kdekoliv a kdykoliv. Pořádá se například při státních svátcích, trvá od 20 minut do hodiny, je pouze pro zvané. V poslední době se číše vína stává oblíbeným společenským podnikem pro množství různých příležitostí: vernisáž výstavy, tisková konference nebo křest knihy.

Kávový dýchánek

Delší odpolední společnost. Začíná kolem čtvrté nebo páté, končí před sedmou, bývá vyhrazený pro dámy.

Koktejl

Podnik menšího významu - umožňuje seznámení a navázání nových kontaktů. Hosté přicházejí bez partnerů, koná se obvykle mezi 17 a 18.30 - bývá tedy kratší než recepcce. Host by měl setrvat nejméně dvacet minut, hosté přicházejí a odcházejí po celou dobu konání akce.

Akce se odehrává vestoje, podává se většinou šampaňské nebo sekt, víno a další nápoje a kanapky (z fr. canapés - malé chuťovky).

Matinée

Zahrnuje dopolední hudební, taneční nebo literární představení, začíná obvykle mezi desátou a jedenáctou hodinou - mělo by trvat maximálně 90 minut.

Přátelská návštěva

Volíme „lepší“ oblečení, pro hostitelku koupíme květiny, pro hostitele láhev vína. V roli hostitelů slavnostně prostřeme.

Oficiální oběd (večeře)

Na obě akce nelze zvát jen ústně nebo telefonicky, nezbytné je formální pozvání. V obou případech sedí hosté podle předem stanoveného zasedacího pořádku. A oblečení? Vycházejte z předpokladu, že oběd je méně formální než večeře. Nechod'te na setkání příliš brzy, ale ani s velkým zpožděním!

Tipy:

- Oběd bývá zvykem zahajovat v 12.30 nebo 13 hodin.
- Začátek večeře bývá stanovený od 19 hodin do 20.30, večeře může začít i ve 22 hodin (tzv. supper), hostitel zve na méně formální večeři, například po divadelním představení.

Picknick

Slavnost, spojená s občerstvením v přírodě, pro sezvanou společnost. Stoluje se na prostřeném ubruse přímo na zemi, vsedě nebo pololeže. I v přírodě je nutno dbát na hygienu.

Raut

Obdoba recepce. Tento název se nepoužívá v diplomatických kruzích. Velmi běžná forma společenské akce, která se vyznačuje těmito rozdíly:

- U vchodu nevítá hostitel, ale obsluha s tzv. „uvítacím nápojem“ (welcome drink).
- Po krátkém zahájení hostitelem, který také zve ke stolům, nastává volná zábava.

Recepce

V diplomatické a společenské oblasti se jedná o nejčastější společenskou akci, konají se výjimečně dopoledne, častěji v poledne a večer. Recepce se pořádají při výjimečných slavnostních příležitostech (státní svátek s oceněními nebo významná návštěva, zahájení či ukončení veletrhu, dalšího ročníku hudebního festivalu, předání čestného doktorátu na univerzitní půdě atd.). Akce má svůj organizační řád - po zahájení následují projevy, přípitky a pak přichází slavnostní zakončení. Na recepci se nemusíte dostavit přesně. Odehrává se vestoje, abychom měli co největší prostor pro seznamování a společenskou konverzaci.

Pracovní oběd (Business Lunch)

Má jasný, i když nepsaný řád: ten, kdo zve, platí. Navrhuje také místo setkání (restauraci). Hlavním účelem pracovního oběda je upevnění vzájemné důvěry mezi obchodními partnery. Spojíme tak příjemné s užitečným.

Snídaně, Brunch

Pracovní snídaně je velmi vhodná forma pro krátká pracovní jednání. Brunch je spojení snídaně s lehkým obědem, začíná kolem půl jedenácté a servíruje se i šampaňské.

Réveillon

Akce, konaná od půlnoci do dvou hodin, následuje po předchozí společenské party.

Zahradní party (Garden Party)

Velmi oblíbená během letních měsíců, koná se odpoledne nebo večer. Velkou roli hraje při celé společnosti exteriér zahrady, průběh akce je totožný s recepcí nebo koktejlem.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Česká republika v číslech a údajích

PRŮMYSL

Průmyslová výroba je nejdůležitější součástí české ekonomiky. Na světové průmyslové produkci se ČR podílí přibližně 1%. Česká průmyslová výroba je velmi mnohostranná, protože jsou v ní zastoupena téměř všechna odvětví těžkého a spotřebního průmyslu.

Česká průmyslová výroba má dlouhou tradici. V druhé polovině 19. století se české země staly významnou součástí moderní industriální civilizace. V českých zemích bylo soustředěno 60 – 70% veškeré průmyslové výroby v Rakousku-Uhersku. Strukturálně převažovala těžba uhlí a spotřební průmysl (textilní, sklářský, keramický a potravinářský). Ve 20. letech minulého století došlo k dalšímu rozvoji české průmyslové výroby, především strojírenství. Až do 2. světové války však převládala tradiční lehký a spotřební průmysl. Předválečné Československo patřilo mezi deset průmyslově nejvyspělejších zemí světa. V době druhé světové války se české země staly průmyslovou základnou hitlerovského Německa. Rozšířila se především zbrojní výroba. Velké změny v průmyslové struktuře nastaly po roce 1948. Celý průmysl byl znárodněn. V organizační struktuře se hlavní formou staly centrálně řízené státní podniky. Veškerá produkce byla řízena plánem. Pozornost se věnovala především rozvoji těžkého průmyslu. Značně se zvýšila těžba uhlí a jiných surovin, vzrostla výroba elektřiny, oceli, cementu apod. Nejvíce v tomto období rostla strojírenská a chemická výroba. Na konci socialistického období se průmyslová výroba vyznačovala velmi širokým sortimentem výrobků. Uvádí se, že strojírenství vyrábělo nad 70% světového výrobního sortimentu. Celý vývoj se orientoval na množství výrobků (kvantitu), kvalita a technická úroveň stály v této etapě až na druhém místě. Uvedená restrukturalizace průmyslu v Československu neodpovídala ani možnostem země (velké a často nevratné změny přírodního a životního prostředí, krajiny, sídelní struktury), ani jejím skutečným potřebám (většina produkce byla orientována na vývoz do Sovětského svazu a dalších socialistických zemí).

Transformace českého průmyslu po roce 1989

Začátek transformace českého průmyslu byl doprovázen poklesem průmyslové výroby. Nejnižší úroveň průmyslové výroby byla zaznamenána v roce 1993, kdy dosahovala jen 68,3% průmyslové výroby roku 1990. Za hlavní příčinu poklesu výroby se považuje pokles

vnitřní a vnější poptávky, ale také likvidace neefektivní výroby pro výrobu. Největší a nejrychlejší pokles výroby zaznamenaly hlavně ty podniky, které nemohly svou kvalitou a technickými parametry svých výrobků konkurovat zahraniční produkci. Růst průmyslové výroby byl znovu obnoven v roce 1994, ale tempo růstu v následujících letech bylo poměrně pomalé a v roce 1999 došlo k novému poklesu průmyslové výroby v důsledku transformačních chyb. Pokles výroby byl rozdílný podle odvětví a nejvíce se týkal těžebního a spotřebního průmyslu.

V počátečním období transformace byl průmysl tvořen malým počtem velkých průmyslových podniků a tři čtvrtiny celkového počtu zaměstnanců v průmyslu pracovaly v podnicích s více než 500 zaměstnanci. Po roce 1990 došlo ke zvyšování podílu malých a středních podniků na celkové průmyslové výrobě. V současné době je poměr mezi velkými průmyslovými podniky (nad 500 zaměstnanců) a středními a malými podniky (pod 500 zaměstnanců) 1:1

V průběhu transformace docházelo dále ke změnám podílu jednotlivých průmyslových odvětví na celkové průmyslové produkci. Význam některých odvětví, jako těžba surovin nebo textilní výroba, klesl. Naopak zvýšení podílu bylo zaznamenáno u odvětví, které se zabývá výrobou dopravních prostředků (3,6% bodu), nebo u odvětví, které se zabývá výrobou a rozvodem elektřiny, plynu a vody (1,3% bodu). Mírné zvýšení podílu zaznamenala také odvětví výroby skla a keramiky, odvětví výroby papíru a polygrafický průmysl a rovněž průmysl chemický a farmaceutický.

V transformaci po roce 1989 se počet pracovníků zaměstnaných v průmyslu snížil o čtvrtinu (z 2,1 na 1,6 mil.). V letech 1990 – 1994 se zaměstnanost v průmyslu snižovala pomaleji než průmyslová výroba, čímž se snižovala také produktivita práce v průmyslu. Od roku 1995 snižování zaměstnanosti vede k růstu produktivity práce. Zatímco se podíl průmyslu na celkové zaměstnanosti v České republice snížil, podíl zaměstnanosti v sektoru služeb se zvyšoval a sektor služeb tak absorboval některé pracovní síly odcházející z průmyslu. Snižování počtu pracovníků v průmyslu však ovlivnilo také růst nezaměstnanosti, která je nejvyšší hlavně v tradičních regionech těžebního průmyslu (okolí měst Most, Sokolov, Ostrava) a textilního průmyslu (pohraniční oblasti severních Čech a severní Moravy).

Nejdůležitější změnou v období transformace však byla změna ve vlastnictví průmyslových podniků – privatizace. Privatizace byla v českých podmínkách velmi důležitá, neboť v bývalém Československu se soukromý sektor v průmyslové výrobě prakticky neuplatňoval. Státní podniky zde vytvářely 100% veškeré průmyslové výroby. Privatizační proces byl rozdělen do dvou částí:

- **malá privatizace** – neboli privatizace malých podniků, kdy byly tyto podniky vráceny původním vlastníkům nebo jejich rodinám (restituce), nebo kdy tyto podniky byly prodány ve veřejných aukcích.
- **velká privatizace** – neboli privatizace velkých podniků.

Při velké privatizaci byly použity tyto tři hlavní metody:

1. **přímý prodej zájemci.** Tato metoda byla uplatněna u 31% průmyslových podniků, ale týkala se je 7,1% veškerého průmyslového vlastnictví.
2. **aukce a výběrová řízení.** Tato metoda byla uplatněna u 19% průmyslových podniků a týkala se pouze 4% veškerého průmyslového vlastnictví.
3. **kupónová privatizace.** Tato metoda byla z hlediska hodnoty vlastnictví nejvíce používána, protože se týkala 61,2% veškerého průmyslového vlastnictví. Kupónová privatizace spočívala v transformaci státních podniků na akciové společnosti. Akcie těchto společností byly nabídnuty obyvatelstvu výměnou za kupony, které mohl získat každý občan starší 18 let. Držitelé kuponů mohli za své kupony koupit přímo akcie jednotlivých podniků nebo koupit podíly na majetku investičních společností, které se zabývaly nákupem akcií privatizovaných podniků.

Privatizace, která proběhla v letech 1993 – 1994, měla velký vliv na ekonomiku průmyslových podniků při uplatnění jejich výrobků na trhu. V tomto směru se výsledky průmyslových podniků liší podle toho, kterou metodou byl podnik privatizován. Nejlepší výsledky dlouhodobě mají malé a střední podniky s majoritní nebo významnou účastí zahraničního kapitálu, kde zahraniční kapitál spolu s know how a organizací zajistil výrobu konkurenceschopných výrobků pro domácí i zahraniční trhy. Naopak nejhorší výsledky mají podniky, které byly privatizovány kuponovou metodou. Jejich výsledky jsou mnohem horší než výsledky podniků a majoritní účastí státu, kde se dosud privatizace neuskutečnila.

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

Zábava

a) ČEŠTINA

Vyjmenovaná slova po Z (případně po B, L, M, P, S a V).

Doplňte I,Í nebo Y,Ý:

Přiletěl na letiště v Ruz-ni. Letos b-la tuhá z-ma. Naz-vali ho všel-jak. Z-nek je b-lý kov. Seděli na z-dce a jedli třešně. Z-skat poklad nebude jednoduché. Mus-me vstávat brz- ráno. Z-tra pojedeme k bab-čce. Živočichové přez-mují ve svých doupatech. Mluv-l jaz-kem, kterému jsem nerozuměl. Dali jí jméno Z-ta. Dal zhotovit raz-tko f-rmy. Muz-kanti hráli na svatbě. V-z-val nás k následování. L-ngv-stice se dříve říkalo jaz-kozp-t. Muz-kanti hrají kvap-k. Brz- nastane podz-m. Dal-bor je z-momřivý. Na m-tině sb-rali bez-nky. Mus-me z-skat dobrou poz-ci. Nez-vej pořád!

Připravila Radka Hejmalová-Millar

b) PŘEPÓLOVÁNÍ ZEMĚKOULE – příspěvek od pana Martina Slavíka

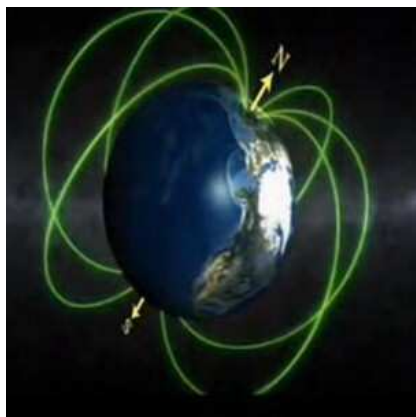
Přepólování Země se blíží, říká Brent Miller. Kdy ale nastane a jak se bude projevat? Nabízíme Vám rozhovor mezi reportérem pořadu Coast to Coast a vědcem Brentem Millerem o předpovědích Mayů a přepólování Země, ke kterému by mohlo dojít mezi lety 2012 a 2030.

Reportér: Oba jsme tu už zmínili Mayská proroctví, například rok 2012...a každý předpokládá, že to znamená konec světa...ale vážně, jak to Mayové věděli? Nebyli nijak zvlášť technicky vyspělou civilizací, žili v džungli Střední Ameriky ... Jak je tedy možné, že věděli, co se stane za tisíce let?

Brent Miller: My vlastně nevíme, jak k tomuto poznání dospěli. Co ale víme je, že jejich matematika byla ve skutečnosti dále než matematika dnešní, a to i přes to, že neměli žádné počítače a nemohli si nic rychle spočítat. Ale například jejich tehdejší kalendářní systémy

byly mnohem preciznější a přesnější než ty dnešní. Nevíme, jak dospěli k takovému věděni. Teprve nedávno byl upřesněn fakt, že datum, které bylo prohlášeno za datum konečné, konečným vlastně není. Je to datum konce velkého cyklu. Pak se však nastartuje opět cyklus nový, který označují jako Nová éra, Nový věk. Ten cyklus končí 21. prosince 2012, kdy se Země a naše Sluneční soustava dostanou ke středu galaktické roviny. To bylo potvrzeno našimi astrofyziky pouze před pár lety za použití počítačového modelu. Jak byli schopni toto určit před několika tisíci lety je pro nás popravdě naprosto nepochopitelné.

Reportér: Pojdme si říct více o středu galaktické roviny, jak jste zmínil. To je vlastně ta hlavní věc, kvůli které předpokládáte, že se budou dít nepříjemné věci. Je to tak?

Brent Miller: Tak tedy, to vše už začalo. Galaktická rovina je husté gravitační pole. Čím blíže se dostanete k jeho středu, tím hustší se pole stává. Není to žádná vesmírná dráha tenká jako papír. Je to ve skutečnosti spirálovitě točená rovina, kolem které se rozkládají všechny hvězdy Galaxie Mléčné dráhy. Naše sluneční soustava se svojí hvězdou - Sluncem, se pak v různých fázích posouvá nahoru a dolů. Každá polovina periody je zde 11 500 let a k té se přiblížíme už za pár let. Kvůli hustotě roviny a naší Sluneční soustavy, trvá asi 20 let dostat se skrz. Nyní jsme zhruba v polovině. Odstartovalo to v roce 1998, kdy Země začala pociťovat účinek tlakové či gravitační vlny, která byla vyvolaná Galaktickou rovinou a působila na Sluneční soustavu. První účinek, který jsme měli možnost pozorovat bylo Chandlerovo chvění Země. Toto po několik set let neproměnlivé chvění náhle ustalo a od té doby se chová naprosto bláznivě. Další věc, kterou jsme zaznamenali bylo, že v roce slunečního minima začaly obrovské erupce na Slunci. Došlo k mnohem více erupcím třídy X, než jsem kdy dřív viděl. Nejen že několik erupcí bylo tak silných, že je nebylo možno satelity změřit, ale dva satelity to doslova odrovnalo. Takže pak vědci museli přehodnotit stupnici X třídy. Pouze odhadují, jak silná mohla taková nejintenzivnější erupce být, protože se jednoduše nevešla na jejich stupnici. Domnívají se ale, že to bylo někde mezi X 28 až X 43.

Reportér: Takže, abychom to shrnuli...Vy tvrdíte, že změny, které postihly naší Zemi jsou důsledkem toho, že naše Sluneční soustava prochází středem galaktické roviny. Říkám to správně?

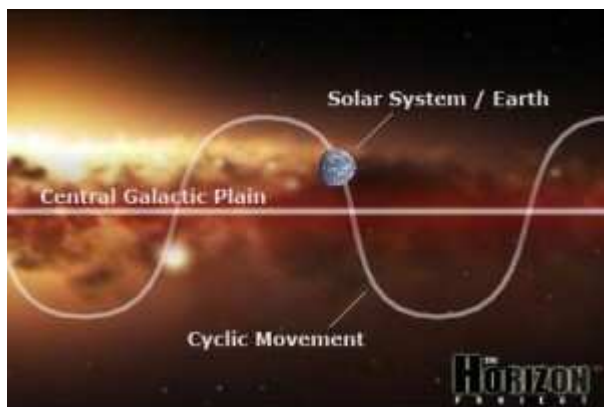
Brent Miller: Ano, nejbližší středu se dostaneme 21.12.2012.

Reportér: Musí to být docela těžké spočítat, když si vezmeme, že galaktická rovina není žádná rovná čára jako třeba na fotbalovém hřišti nebo něčem takovém. Musí být

neuvěřitelně obrovská. A určit, kde se přesně nachází střed by bylo asi dost složité, když neznáme žádné vnější míry ani úhlopříčky Galaxie. Nebo jste na to přišli?

Brent Miller: Sluneční soustavu máme docela spočítanou. Ale jak to dělali Mayové, to nemáme tušení. Nedokážeme ani pochopit, kde přišli k takovým znalostem. Dnešní fyzikové vypočítali, že se v ono datum dostaneme do vzdálenosti maximálně tří stupňů od středu Galaktické roviny a poté se od něj začneme opět odklánět. Takže my, jako Sluneční soustava máme největší gravitační sílu.

Reportér: To jsem se chtěl právě zeptat...co by se změnilo, kdybychom se spolu s naší Sluneční soustavou posunuli do jiného bodu v Galaxii?

Brent Miller: Asi bych měl vysvětlit, co je vlastně Galaktická rovina. To jsem úplně vynechal, omlouvám se. Astrofyzici se v uplynulých letech dopracovali k závěru, že každá aktivní galaxie má to, co nazývají (neexistuje pro to lepší slovo) super masivní černá díra ve středu galaxie. Čím více se černá díra zvětšuje, tím rychleji rotuje. A i když jsou malé černé díry naprosto přečpané pevnými neutrony, tím že se otáčejí čím dál rychleji, samy se zvětšují. Nitra takovýchto větších černých děr se postupně vyprazdňují. Takže 90% celkové hmotnosti je obaleno "skořápkou". Pokud se černé díry dále zvětšují, pak se jejich vrchní a spodní část otevře díky neuvěřitelné rychlosti otáček. Neví se, jakým způsobem dosáhne rychlost otáček maxima. Čím větší je díra, tím rychleji se otáčí. Takže, pokud se dostanete do díry, která má napříč 4 miliardy mil, ve středu naší Galaxie, spodek a vršek budou otevřeny do takové míry, že se změní její tvar v pás. Nebude už kruhového tvaru, ale bude to plochý pás. Gravitační vlna, která vyzařuje z takové černé díry, má podobu disku (LP desky) a kolem černé díry rotuje. K této gravitační vlně jsou pak přitahovány všechny hvězdy galaxie. Vědci nedávno dospěli k závěru, že se galaxie formují tak, že nejdříve vznikne černá díra a až poté hvězdy. Neví se však jak. Jakmile se zformují hvězdy, začnou se cyklicky pohybovat nahoru a dolů po gravitační rovině černé díry a pak kolem ní. Naše Sluneční soustava je jednou z těch hvězd a tak se i my rytmicky pohybujeme nad a pod touto rovinou. A toto je ten rytmický cyklus, který spočítali Mayové - kdy rovinou procházíme a kdy ji opouštíme. Mayové toto nazývali Temná trhlinka. Einstein kdysi spočítal, že pokud se přesuneme do černé díry, pak bude čas i prostor zdeformován a vznikla by jakási dimensionální trhlinka, která by v sobě měla ohromnou gravitační sílu. Jedna z Mayských legend naznačuje, že pokud se čtyři rohy Země usadí na Temné trhlině, pak se otevře nebeská kosmická brána a duše budou sklizeny. Ať už tím mysleli cokoli, zdá se, že se

jedná o dimenzionální trhlinu, která skýtá obrovskou gravitační sílu rovnou té, kterou vygeneruje černá díra.

Reportér: Opravdu jste řekl, že budou duše sklizeny?

Brent Miller: Ano.

Reportér: Mayové napsali něco takového a pro vás to má nějaký význam?

Brent Miller: Naše věda je založena na hmatatelných důkazech. Jsme svědky, že věda podporuje fakt, že gravitační vlna z centra Galaxie rotuje. To pak zapříčiňuje cyklickou rotaci hvězd nahoru, dolů a kolem Galaxie. Dnešní astrofyzikové víceméně až nedávno jednotně zjistili a ustanovili aktivní černou díru za střed každé galaxie. Koncept masivní černé díry byl před 10 lety docela absurdní. Nevědělo se, že vůbec nějaká černá díra existuje. Natož pak teorie, o kterých tu dnes mluvíme. Kvantová fyzika tvrdí, že gravitační vlna jako je černá díra existuje. I tak daleko od středu galaxie. Je to jako když si představíte, jak sami pronikáte černou dírou. Jinými slovy ohýbáte čas a prostor. A toto je, odhaduji, stejný typ konceptu, jaký by v psané formě představovala stará proroctví. Ale naše důkazy, a to je to, na co chci poukázat, ze všeho nejdříve čerpají z vědy, poté ze zkušeností z minulosti a až nakonec jdou na řadu proroctví.

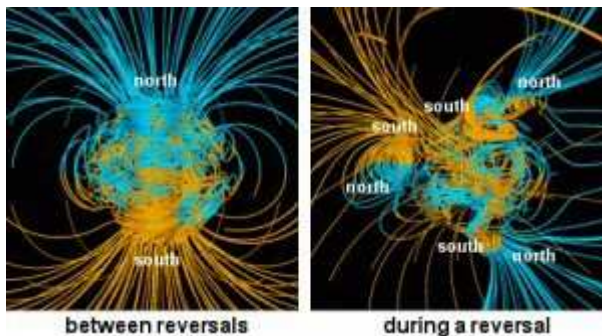
Reportér: Brente, než se dostaneme k posuvu pólů, důvodům tohoto jevu a co vše to může znamenat, chci se zeptat na „remote viewing“ (mimosmyslové pozorování na dálku). Kdosi mi totiž říkal, že je jednou z technik, o kterou se váš tým do určité míry opírá. Povězte mi, je to tak? A pokud ano, jak moc? A jakou roli sehrává v utváření vašich předpovědí?

Brent Miller: My nejenom že se o „remote viewing“ neopíráme, my ho jednoduše vůbec nepoužíváme. My spoléháme pouze na geology, fyziky, astrofyziky, jazykové experty a studujeme hmatatelné důkazy po celém světě.

Reportér: Pojd'me tedy přejít k posuvům pólů. Co je to? Co se bude dít? A jak zlé to bude?

Brent Miller: Když říkám posuv pólů, mám na mysli posuv fyzikální. Země se otáčí kolem své osy. Zde je vrch a spodek osy, které nazýváme severní a jižní zeměpisný pól. Máme také zeměpisný rovník. Takže pokud dojde k posuvu pólů, Země se na místo otáčení kolem své vlastní osy začne chvět. To je většinou způsobeno vnějšími vlivy, jako by Země ztratila rovnováhu, pak se vyrovná v nové rotační pozici. Pokud jste si někdy hráli s mincí, pak víte,

že pokud se dotknete vršku roztočené mince, ihned ztratí rovnováhu, začne se třást a změni svůj pohyb. To je to, co nazýváme posun pólů. Když však dojde k přeorientování, svoji pozici samozřejmě změni i severní a jižní pól a Země se začne otáčet podle nové pomyslné osy. To vše ještě nemusí vypadat tak zle. Ale toto je, co se ve skutečnosti stane: zatímco se Země točí kolem své osy, odstředivá síla vytlačí a zvětší zeměpisný průměr planety do šířky na rovníku zhruba o 42 km, v porovnání se vzdáleností mezi severním a jižním pólem. Takže pokud se změnou pozice rovníku posunou i póly, přestane na rovník působit odstředivá síla a starý rovník zmizí. Pak dojde ke zformování nového rovníku. Dojde tak vlastně téměř k okamžitému přetvoření kontinentů jakožto kompenzace za vznik nového rovníku.

Zemská masa je tedy vytlačena na zeměpisném rovníku o 42 km. To je tedy 21 km na každé straně planety, což je větší vzdálenost než-li výška nejvyšších hor světa. A jelikož je Země pokryta ze 70% vodou, chvění Země způsobí i změnu pozic vodních ploch, aby tak došlo k vyrovnání vnějšího tlaku. Oceány doslova zničí veškeré přímořské oblasti světa, některé kontinenty úplně zmizí pod hladinou, jiné zase vystoupí. Takže je to neuvěřitelně devastující. Máme důkazy, že se toto stalo už mnohokrát v minulosti. Alespoň třikrát.

Reportér: Kdy to bylo?

Brent Miller: Důkazy naznačují, že se poslední taková událost odehrála zhruba 9 050 př.n.l. To, co se bude dít, není žádná vulkanická činnost, žádné zničení a rozpadnutí kontinentů. Kontinenty v případě posunu pólů poklesnou pod hladinu oceánů. Což znamená, že pokud jsou na nich města, např. lidmi přečpaný New York, ponoří se i ta v budoucnosti pod hladinu. Takže se pak za několik tisíc let budou moci podívat nové civilizace na dna oceánů a uvidí tam zbytky měst. To je to, co i dnes můžeme pozorovat po celé planetě. Pozůstatky měst můžeme najít u pobřeží Kypru, Japonska, Indie, Kuby, také na dně jezera v Číně. Tato města však nejsou jen nějaké nepatrné trosky. Jsou to hlavní metropole. Můžeme zde pozorovat masivní kamenné struktury, chrámy, sloupy, pyramidy, ulice, atd. Je zřejmé, že nebyly na dně oceánu vykonstruovány a půda, na které se rozkládají je naprosto intaktní. Prostě jen došlo k jejich poklesu na dno oceánu. A navíc, když posuv pólů přemístil rovník, nové masy země, které byly před tím na dně pod rovníkem, vystoupily, díky nové odstředivé síle, nad hladinu. Takovýto příklad můžeme najít na západě od Las Vegas, kde jsme na vršku hor našli hlavu korálu. Takže minimálně oblast Nevady v blízkosti Las Vegas byla zaplavena před 11 000 -12 000 let.

Reportér: No, nevím. Existují přece i paleontologické záznamy, které ukazují, že zde před 11 000 žili lidé...

Brent Miller: Ano, protože my netušíme v jakém množství se zemská masa posunovala nahoru a dolů. A samozřejmě, čím blíže je tato masa rovníku, tím více se posune; čím dále je, nepůsobí zde taková síla a zůstane tak na svém místě.

Reportér: To je pravda, že většina Nevady a Velké pánve byly kdysi dávno pod vodou. Napadlo mě, když jste vyprávěl, že to bylo asi před 9 050 lety, jestli je zde nějaká spojitost s legendami o Atlantidě.

Brent Miller: Když jsme začali studovat proroctví a sbírat dokumenty... ono sbírat dokumenty je jedna věc, ale pak jich projít asi 10 000, je druhá. To vyžaduje skvělé pracovníky, kteří budou schopni je shromáždit, dát dohromady a roztřídit do jednotlivých kategorií. První, čeho jsme si všimli, bylo, že skoro každá stará civilizace měla legendy o vyspělé technologii.

c) ČESKÉ OSOBNOSTI

Leoš Janáček

Leoš Janáček (3. července 1854 Hukvaldy – 12. srpna 1928 Ostrava) byl světově uznávaný český hudební skladatel klasické hudby. Je ceněn především pro nezvyklou melodiku, vycházející z lidové hudby moravských regionů, zejména Slovácka a Lašska. Ve světě je znám hlavně díky svým operám, orchestrálně-vokálnímu dílu *Glagolská mše*, *Sinfoniettě*, symfonické básni *Taras Bulba* a komorním skladbám, především smyčcovým kvartetům.

Jeden z neoriginálnějších zjevů české a světové hudební moderny se narodil v obci Hukvaldy na severovýchodní Moravě 3. července 1854. Studoval nejprve klášterní školu v Brně, kde se mu dostalo základního hudebního vzdělání. Tamtéž posléze absolvoval gymnázium. Poté odešel do Prahy, kde studoval na varhanické škole a dalšího hudebního vzdělání se mu dostalo v Lipsku a Vídni.

Posléze se vrátil zpět do Brna, kde se zúčastnil národně-osvobozeneckých aktivit. V roce 1881 založil varhanickou školu a stal se jejím prvním ředitelem. Působil jako dirigent a velmi brzy zahájil též svoji kariéru skladatele. Po vzniku Československa působil spolu s Vilémem Kurzem jako profesor brněnské pobočky mistrovské školy Pražské konzervatoře a v roce 1919 založil Konzervatoř Brno.

Velice brzy se oženil se svojí šestnáctiletou žákyní Zdeňkou Schulzovou. Za rok se jim narodila dcera Olga a později syn Vladimír, oba však zemřeli; syn už ve dvou a půl letech, dcera, když jí bylo 21 let.

Na počátku své skladatelské dráhy byl inspirován moravskou lidovou písní, užíval jejích nápěvů a studoval rytmiku a intonaci řeči, což posléze originálně převáděl do své hudby. Studoval též ruskou lidovou hudbu. Lidové písní jeho rodné lašské lidové kultury se věnoval též jako sběratel a folklorista. Podle vzoru Dvořákových „Slovanských tanců“ skložil podobný komplet, inspirovaný lidovou hudbou rodného kraje, s názvem „Lašské tance“.

Po složení nepříliš úspěšných oper *Šárka* a *Počátek románu* se mu dostalo prvního ocenění – opera *Její pastorkyňa* byla v roce 1904 nadšeně přijata brněnským publikem. K pražské premiéře *Její pastorkyně* došlo však až v roce 1916, otevřela mu však dveře do celého světa: pod názvem *Jenůfa* zaznamenala ještě téhož roku významný úspěch ve Vídni, posléze v Německu a v roce 1924 v New Yorku. Od roku 1916 složil dalších pět významných operních děl, dva smyčcové kvartety, několik suit a písňové cykly (nejznámější je *Zápisník zmizelého*).

Toto poslední období skladatelova života přineslo nejoriginálnější, nejvyzrálejší a světově proslulá díla orchestrální, především *Sinfoniettu*, symfonickou báseň *Taras Bulba* a slavnou *Glagolskou mši*, jednu z nejsvébytnějších skladeb světové hudby vůbec, mši napsanou ve staroslověnštině. Metoda Janáčkovy tvorby, která vykryštovala v *Její pastorkyni*, spočívající ve specifickém opakování motivů, úryvkovitosti a dramatické zkratce, stejně jako v originalitě práce s vývojem jednotlivých sekvencí, dostoupila v tomto díle vrcholu. *Glagolská mše* je současně ve vokálním projevu výsledkem dlouhodobého studia lidové hudby z hlediska sémantického. Skladatel zde s obdivuhodně jasnou vizí dospívá k pradávným kořenům slovanské hudební kultury a to nejen po stránce ryze hudební, ale též jazykové. Čerpá z cyrilometodějského odkazu, předkládá nám však atmosféru, která dýchá syrovou zemitostí člověka, který je spojen s přírodou ve smyslu pohanství. Jeho víra jakoby byla kombinací obou těchto výbav. Jedná se o naprosto nevšední dílo v celosvětovém měřítku nejen co do svébytnosti, ale též dokonalosti zpracování.

I v tomto vrcholném období jeho tvorby zůstala její významnou složkou tvorba operní. Opery *Výlety pana Broučka*, *Věc Makropulos*, ale především *Káťa Kabanová* a *Příhody lišky Bystroušky* dodnes dobývají s velkým úspěchem světové hudební scény. Poslední Janáčkovou opera *Z mrtvého domu* na motivy Dostojevského románu je velmi důstojným završením skladatelovy tvorby, zdůrazňující humanismus a vyjadřující jak soucit s trpícím člověkem, tak víru v možnost duchovní očisty i člověka společností zavrženého.

Leoš Janáček byl členem České akademie věd a umění, Pruské akademie umění, dopisujícím členem The School of Slavonic Studies v Londýně a předsedou Klubu moravských skladatelů. Jeho stěžejní díla byla poctěna mnoha cenami. Masarykova univerzita mu v Brně udělila čestný doktorát filosofie za jeho celoživotní tvůrčí odkaz.

Jeden z nejvýznamnějších světových skladatelů, zemřel náhle v ostravské nemocnici 12. srpna 1928 na zápal plic, když se předtím nachladil za svého prázdninového pobytu v Hukvaldech.

Zpracovala: Mirka Schullerová

d) RECEPTY

Kdyby se sestavoval žebříček nejoblíbenějších jídel Čechů, smažený sýr by atakoval nejvyšší příčky.

Halloumi sýr s rajčatovou chilli omáčkou

Příprava: 20 minut + vaření 50 minut

Pro 4 osoby

- * 4 zralá rajčata
- * 1 červená cibule
- * 2 stroužky česneku
- * 2 chilli papričky
- * 1 lžíce olivového oleje
- * 100 ml červeného vína
- * 2 lžíce červeného vinného octa
- * 4 lžíce hnědého přírodního cukru
- * sůl, pepř
- * 500 g sýra halloumi
- * 3 bílky
- * strouhanka
- * olej
- * jarní cibulka

- 1.** Rajčata na vršku nakrojíme do kříže a spaříme horkou vodou. Oloupeme a nakrájíme na malé kousky.
- 2.** Cibuli a česnek nasekáme, chilli papričku podélně rozřízneme, vyškrábneme jádra a najemno pokrájíme.
- 3.** Na pánvi rozehřejeme olej, vsypeme cibuli, papričku a orestujeme. Přidáme česnek, opečeme, zalijeme červeným vínem a povaříme asi dvě minuty.
- 4.** Přilijeme ocet, přidáme cukr a nakrájená rajčata, osolíme, opeříme a na mírném ohni dusíme doměkka asi 30 minut.
- 5.** Sýr nakrájíme, protáhneme rozšlehanými bílky, obalíme v prosáté strouhance a osmažíme v rozehřátém oleji.
- 6.** Dozlatova osmažený sýr podáváme s chilli omáčkou a nasekanou jarní cibulkou.

Smažený camembert

Příprava: 20 minut + smažení 10 minut

Pro 4 osoby

- * 1 stroužek česneku
- * 4 malé camemberty
- * 100 g loupaných mandlí
- * 500 g strouhanky
- * 3 vejce
- * sůl
- * hladká mouka
- * olej

1. Oloupaný stroužek česneku prolisujeme, potřeme jím sýr a odložíme do chladu.
2. Mandle nastrouháme nebo umeleme a promícháme se strouhankou.
3. Vejce prošleháme s trochou soli. Camemberty obalíme v mouce, dvakrát ve vejcích a strouhance.
4. Obalené sýry smažíme v rozpáleném oleji dozlatova.

Hermelín s brusinkovou omáčkou

Příprava: 30 minut + vaření 15 minut

Pro 4 osoby

- * 400 g brusinek
- * 200 g cukru
- * špetka skořice
- * 3 lžíce červeného vinného octa
- * 500 g sýra s bílou plísní (hermelín, brie)
- * hladká mouka
- * 4 vejce
- * sůl
- * strouhanka
- * olej

Tip

Aby sýr určitě nevytekl: obalený ho dejte na půlhodiny do mrazáku.

1. Brusinky propláchneme. Do hrnce vlijeme asi 200 ml vody, rozpustíme cukr, přivedeme k varu, přidáme skořici, ocet a brusinky a pomalu povaříme. Během míchání brusinky vařečkou rozmačkáme, vaříme, dokud nezhoustnou, asi 8-10 minut.
2. Sýr rozkrájíme na menší kousky, vejce rozšleháme se solí. Kousky sýra obalíme v mouce, protáhneme ve vejcích rozšlehaných se solí a ve strouhance.

3. Ve vejcích a strouhance obalíme ještě jednou. V hlubší pánvi rozeřejeme olej a kousky hermelínu osmažíme dozlatova. Podáváme ještě teplý s brusinkovou omáčkou.

Smažená mozzarella s brokolicí a hráškem

Příprava: 30 minut + vaření 20 minut

Pro 4 osoby

- * 400 g mozzarellových kuliček
- * hladká mouka
- * 4 velká vejce
- * sůl
- * 1 snítka čerstvého rozmarýnu
- * 1 stroužek česneku
- * 1 menší brokolice
- * 400 g vyloupaného jarního hrášku
- * strouhanka
- * olej na smažení
- * 1 konzerva sušených rajčat v oleji

1. Kuličky mozzarely osušíme a obalíme v hladké mouce.
2. Vejce rozšleháme se solí, nasekanými otrhanými lístky rozmarýnu a prolisovaným česnekem. Mozzarellu obalíme ve vejcích a strouhance a odložíme ji na talíři do mrazáku na 20 minut.
3. Brokolici rozebereme na růžičky, opláchneme a krátce, asi 5 minut, povaříme v páře. Hrášek povaříme dvě minuty v osolené vodě se špetkou jedlé sody.
4. Jednu brokolicovou růžici rozmačkáme a přimícháme k vejcům. Kuličky mozzarely podruhé obalíme ve vejcích a strouhance a smažíme dozlatova v rozpáleném oleji.
5. Na talíře rozdělíme okapaná sušená rajčata, hrášek a brokolici a poklademe osmaženou mozzarellou.

Zpracovala: Mirka Schullerová

e) HUMOR

Perličky ze školy

Jezdí po zábradlí nepřiměřenou rychlostí.

Přidrátovat spolužáka k židli, čímž mu znemožnil jakýkoliv pohyb.

Rozbil skleněné okno.

Váš syn ani neví, na kterou horu vylezl Praotec Říp.

Měl nohy mimo školní budovu. (Dan si udělal pohodlí na židli a nohy měl v okně)

Snědl spolužákovi matku od kružítka.

Houpal se na židli a bez dovolení spadl.

Přinesl do školy jed na krysy s úmyslem vyzkoušet jej na učiteli.

Po písemné práci snědl tahák.

Byl přistižen ve školní jídelně, jak se líbá se spolužačkou. Je podezření na lásku...

Poznámka učitele: Vaše dcera při hodině neustále brebentí a brebentí.

Odpověď: Buďte rád, že neslyšíte její matku!

Vyhrožuje mi smrtí.

Bezdůvodně kuká při hodině matematiky.

Snídá pomůcky na pracovní výchovu.

*Začínající učitelka si chce na své třídě vyzkoušet poznatky z psychologie: "Každý, kdo si myslí, že je hloupý, ať se postaví." Po chvíli se v tiché třídě postavil Pepíček. Kantorka povídá: "Pepíčku, tak ty si myslíš, že jsi hloupý?" "Ne, prosím, ale přišlo mi nefér nechat vás stát jedinou."

Zpracovala: Mirka Schullerová

f) ZAJÍMAVOSTI

Originální výstava záchodů!

Naprosto unikátní výstavu přichystal zámek v Jindřichově Hradci. Expozice s názvem »Urozená očista« představuje rarity jako nočník pro ženy ve tvaru omáčnicku nebo unikátní schwarzenberský splachovací záchod ukrytý v koženém křesle!

Na výstavě je na 100 exponátů převážně z jihočeských hradů a zámků, jako jsou Hluboká, Rožmberk či Český Krumlov.

Výstava představuje nočníky, bidety, přenosné záchody, nástroj na provádění klystýru, porcelánové mycí soupravy a mnoho dalších exponátů. Nechybějí ani předměty používané při kosmetice či péči o tělo. Výstava bude otevřena do 31. srpna.

Tady trůnili Schwarzenbergové: Kožené křeslo, jehož zdvihatelný sedák ukrývá unikátní splachovací záchod, který patřil do majetku Schwarzenbergů

Historie záchodu

3000 – 1500 př. n. l.

Nejstarší splachovací záchod byl nalezen ve vykopávkách paláce na Krétě, byl vybaven dřevěným sedátkem a nádržkou na vodu, která se přiváděla z cisteren s dešťovou vodou.

69 n. l.

Už staří Římané využívali veřejné toalety a pisoáry v průchodech domů, používali záchody s kanalizací a také nočníky. Luxusní záchody byly obkládány barevným mramorem.

13. století

Nečistoty z domácností se ukládaly do odpadní jímky zakryté prknem, lidé na vesnicích chodili vykonat potřebu na hnojiště.

15. století

Začínají se používat přenosné stolice a truhlice, které byly ze dřeva a měly vyjímatelnou porcelánovou mísu.

1592

Anglický vynálezce vymyslel první uzavíratelný záchod pro královnu Alžbětu I., která si stěžovala na zápach ze špatně vymytých nočníků.

1700

Císař Rudolf II. chtěl v laboratořích nechat z exkrementů vyrobit zlato.

1775

Patent prvního skutečného splachovacího záchodu na světě získal anglický hodinář Alexander Cummings. Vymyslel záchod se šoupacím ventilem, který brání šíření zápachu. Splachovalo se pomocí vodního víru.

1852

První moderní veřejné splachovací záchody byly otevřeny ve Fleet Street v Londýně pouze pro pány. Za první rok ale záchody navštívilo jen 82 gentlemanů. Pokud muži stáli, nemuseli za použití platit.

1857

Američan Joseph Cayetty vynalezl opravdový toaletní papír, před jeho nápadem se využívaly hlavně noviny. Bohatí se utírali hedvábnými ubrousky, které prali. Chudým stačila tráva.

Zpracovala: Mirka Schullerová

g) KULTURA

Pan Popper a jeho tučňáci

komedie; 95 min; 2011.

Režie: Mark Waters

Produkce: John Davis

Scénář: Sean Anders, John Morris

Hrají: Jim Carrey, Carla Gugino, Madeline Carroll, Angela Lansbury

Synopse

Hřejivá rodinná komedie Pan Popper a jeho tučňáci vypráví příběh pana Poppera (Jim Carrey), který je úspěšným newyorským podnikatelem. Nakolik se mu ale daří v podnikání, natolik se mu nedaří v osobním životě, kde má problémy urovnat vztahy se svou rodinou a utíká od všech zásadních rozhodnutí, která by měl učinit. Jednoho dne se však stane něco, co jeho život obrátí úplně naruby. Přímo do obýváku mu totiž pošta doručí neočekávanou a hodně podivnou zásilku. Šest velkých krabic, ze kterých vyleze šest živých tučňáků, které pan Popper, jak se následně dozví, zdědil. Řekli byste, že tučňáci jsou milá a neškodná stvoření, ale co s nimi v New Yorku?

Zpracovala: Mirka Schullerová

h) ZDRAVÍ

Zácpa

S tímto problémem se alespoň jednou v životě potýkal snad každý a může mít nespočet příčin. Většinou tušíte, že by jí mohlo být například to, že jste snědli celý trs banánů, za celý den jste vypili jen hrnek černého čaje a o pohybu jste si nechali jen zdát. Někdy se však může stát, že vám lékař sdělí překvapivý důvod. Představíme vám některé méně známé příčiny střevní zácpy.

Co je zácpa?

Jde o komplikované vyprazdňování střev. Normální je mít alespoň tři stolice týdně. Dle délky trvání lze zácpu rozdělit na akutní, tedy krátkou epizodu, nebo chronickou, která především ženy často trápí již od dětství. Pokud je akutní zácpa provázena bolestmi břicha, zástavou odchodu plynů či zvracením, je nutné vyhledat lékaře. Stejně tak se nechte vyšetřit, pokud se zácpa objeví náhle v dospělém věku bez jednoznačného vyvolávajícího momentu. Především je-li ve stolici přítomna krev.

Mohou za ni projímadla?!

Problém mohou způsobit projímadla, která dráždí přímo střevní sliznici, pokud je užíváte ve větším množství. Do této skupiny patří i řada volně prodejných přípravků. Mohou narušit střevní mikroflóru a být i návykové. Proto je užívejte jen v nejnútnejších případech. Jak fungují? Na rozdíl od dalších druhů projímavých látek vyprázdňují celé tlusté střevo. Naplnění pak trvá déle. Člověk má pocit, že má opět zácpu a znovu použije projímadlo. Vznikne začarovaný kruh. Tato projímadla mohou také změnit poměr vody a minerálů v organismu, což může opět vést k zácpě. Příležitostné užití však neublíží a akutní zácpu může vyřešit. Pokud si nebudete jisti účinkem projímadla, poradí vám jistě v lékárně. První pomocí může být i vláknina, projímavé minerální vody či odvar ze sušených švestek nebo jablečná šťáva.

„Zobání“ pilulek

Určitá farmaka mohou při větší konzumaci zpomalit pohyb trávicího traktu. Patří sem například některá antacida, dnes hojně užívaná při překyselení žaludku. Tím, co způsobuje zácpu, jsou v nich obsažené soli vápníku a hliníku. Z léků na bolest mohou za neprůchodnost střev především ty s kodeinem a opiáty. Obojí ale dostanete pouze na předpis. U volně prodejných léků na bolest se zácpa objevuje zřídka. Ztížit vyprazdňování mohou i diuretika, tedy močopudné léky používané především k léčbě otoků. Zácpa provází také užívání většiny léků v psychiatrii, jak na deprese, tak proti úzkosti. Antidepresiva jsou přitom dnes u žen velmi populární. Užívat by se tak měla s rozvahou.

Onemocnění štítné žlázy

Porucha trávení může být jen jedním z projevů jiného onemocnění. Známa je třeba snížená funkce štítné žlázy. Při ní obecně dochází ke zpomalení metabolismu. Další chorobou je onemocnění příštítných tělísek. Zácpu tu má na svědomí zvýšená koncentrace vápníku v organismu.

Nadměrné užívání minerálů a stopových prvků

Pozor si dejte na bezhlavé užívání nejrůznějších multivitaminů a potravinových doplňků. Se zácpou se může pojit nadbytečný příjem některých minerálů a stopových prvků, například vápníku či železa.

V dnešní době, kdy neustále někam spěcháme či někde na něco čekáme, se rozšířil zlovyk potlačovat nutkání si odskočit „na velkou“. Někomu není příjemné použít cizí či veřejnou toaletu a nechává si celé hodiny či dny úlevu na doma. Především u žen to však může vést k chronické zácpě.

A co tedy obecně dělat, abyste se problémům velkého rázu vyhnuli? Jezte střídmě, s dostatkem vlákniny, pijte minimálně dva litry tekutin denně, především sportujte a až to na vás přijde, na nic nečekejte ☺

Zpracovala: Mirka Schullerová

Správné řešení:

Čeština:

Přiletěl na letiště v Ruzyni. Letos byla tuhá zima. Nazývali ho všelijak. Zinek je bílý kov. Seděli na zídce a jedli třešně. Získat poklad nebude jednoduché. Musíme vstávat brzy ráno. Zítra pojedeme k babičce. Živočichové přezimují ve svých doupatech. Mluvil jazykem, kterému jsem nerozuměl. Dali jí jméno Zita. Dal zhotovit razítko firmy. Muzikanti hráli na svatbě. Vyzýval nás k následování. Lingvistice se dříve říkalo jazykozpyt. Muzikanti hrají kvapík. Brzy nastane podzim. Dalibor je zimomřivý. Na mýtině sbírali bezinky. Musíme získat dobrou pozici. Nezávej pořád!